

7/39878

T.C.
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

Sayı : 71366025-031-306
Konu : Soru Önergesi

19/03/2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi :a)Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nın 05/03/2014 tarihli ve KAN.KAR.BŞK. 43452547-120.00-7/39878 sayılı yazısı.
b)Başbakanlık Kanunlar Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 07/03/2014 tarihli ve 31853594-610-2-7874-1485 sayılı yazı.

Kocaeli Milletvekili Lütfü TÜRKKAN tarafından Sayın Başbakanımıza tevcih edilen, Sayın Başbakanımızın da kendileri adına Bakanlığım koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını tensip ettikleri 7/39878 esas sayılı yazılı soru önergesi cevabı ekte gönderilmektedir.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

Bülent ARINÇ
Başbakan Yardımcısı

EKİ:
Cevabi yazı (1 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

T.C.
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI
(Sn. Bülent ARINÇ)

**KOCAELİ MİLLETVEKİLİ LÜTFÜ TÜRKKAN TARAFINDAN TEVCİH
EDİLEN 7/39878 SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ CEVAPLARI**

Basın özgürlüğünün kullanımına ilişkin uluslararası en temel düzenleme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10 uncu maddesinde yer almaktadır. Bu maddeye göre herkes görüşlerini açıklama ve anlatma hakkına sahiptir. Bu hak, düşünce özgürlüğü ile kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir almak ve vermek özgürlüğünü içermektedir. Sözleşme ile yazılı basın kuruluşlarının devletten izin alınmaksızın kurulması esas olarak kabul edilmişken radyo, televizyon ve sinema kuruluşlarının bir izin rejimine bağlanabileceği öngörülmektedir.

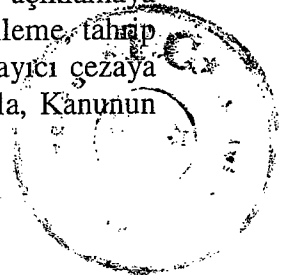
AİHS'nin 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası; *"Kullanılması görev ve sorumluluk yükleyen bu özgürlükler, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması veya yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması için yasayla öngörülen bazı biçim koşullarına, sınırlamalara ve yaptırımlara bağlanabilir."* hükmünü içermektedir.

Ülkemizde basın özgürlüğü, Anayasanın 28 ilâ 32 nci maddeleri arasında düzenlenmiş olup, Anayasanın 28 nci maddesinde yer alan; *"Basın hürdür, sansür edilemez. Basımevi kurmak izin alma ve mali teminat yatırma şartına bağlanamaz. Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır."* hükmüyle, basın özgürlüğü Anayasal güvence altına alınmıştır.

Basın özgürlüğü konusunda Avrupa Birliği normlarına ve gelişmiş demokratik ülkelerin standartlarına ulaşılabilmesi amacıyla 5187 sayılı Basın Kanunu yürürlüğe konulmuştur. Kanunun hazırlık aşamasında, basın sektörünün bütün temsilcilerini bir araya getiren İletişim Şurası toplanmış, basının sorunları ve ihtiyaçları her boyutu ile tartışılarak önerilen çözümler, bu Kanunun hazırlanmasına kaynaklık etmiştir. Ayrıca Avrupa Konseyi tarafından oluşturulan bir medya grubuyla da ortak çalışmalar yapılmıştır. Katılımcı bir anlayışla hazırlanan ve basın camiası tarafından takdirle karşılanan söz konusu Kanun, ifade ve basın özgürlüğünün sağlanması bakımından AB standartlarını yakalayan bir Kanun olmuştur.

Anılan Basın Kanununun "Basın özgürlüğü" başlıklı 3 üncü maddesinde; *"Basın özgürdür. Bu özgürlük; bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarını içerir. Basın özgürlüğünün kullanılması ancak demokratik bir toplumun gereklerine uygun olarak; başkalarının şöhret ve haklarının, toplum sağlığının ve ahlâkının, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği ve toprak bütünlüğünün korunması, Devlet sırlarının açıklanmasının veya suç işlenmesinin önlenmesi, yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması amacıyla sınırlanabilir."* Hükmü yer almaktadır. Bu metin AİHS'nin 10 uncu maddesinde yer alan hükme uygun bir düzenleme olup, gazetecilik mesleğine geniş güvenceler getirmektedir.

Bahsedilen Kanunda, gazetecilerin haber kaynaklarını hiçbir şekilde açıklamaya zorlanamayacağı, düzeltme ve cevabın yayımlanmaması ile basılmış eserleri engelleme, tahrip ve bozma fillerine uygulanan yaptırımlar dışında, para cezalarının hürriyeti bağlayıcı cezaya çevrilemeyeceği öngörülmüş, bilahare, ifade özgürlüğünün genişletilmesi amacıyla, Kanunun

19 uncu maddesi, 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanununun 105 inci maddesiyle yürürlükten kaldırılmış, bu alanda somut adımlar atılmaya devam edilmiştir.

Diğer taraftan, AİHS'nin 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasıyla, ifade özgürlüğü "kullanılması görev ve sorumluluk gerektiren bir özgürlük" olarak tanımlanmış olup, bu sorumluluk sadece kanun hükümlerine, yasal sınırlara uymakla gerçekleşmemekte, gazetecilerin basın etik kurallarına da uygun davranmalarını gerektirmektedir. Toplum her konuda bilgilendirmek ve halkın haber alma özgürlüğünü sağlamakla görevli olan basın mensuplarının öncelikle kendi hak ve sorumluluklarının bilincinde olmaları gerektiği de açıktır.

Önemle belirtmek gerekir ki, Adalet Bakanlığı'nun resmî internet sitesinde yer alan, Uluslararası Gazetecileri Koruma Komitesi (CPJ) tarafından hazırlanan rapora ilişkin değerlendirmeleri içeren verilerde, hükümlü ve tutuklu olduğu belirtilen gazetecilerin aldıkları hükümlere ve isnat edilen suçlara göre dağılımı; "Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma (20 kişi)", "Yasadışı Silahlı Terör Örgütü Kurma, Yönetme/Propaganda Yapma (18 Kişi)", "Devletin Birliğini ve Bütünlüğünü Bozma (1 Kişi)", "Örgüt Adına Haber, Yayın ve Propaganda Yapma (1 Kişi)", "Silahlı Terör Örgütü Adına Suç İşleme (1 Kişi)", "Anayasal Düzeni Zorla Değiştirmeye Kalkma, Devletin Gizliliğine İlişkin Belgeleri Temin Etme, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ni Ortadan Kaldırmaya veya Görevini Yapmasını Engellemeye Teşebbüs Etme (8 Kişi)", "Kasten Öldürme, Öldürmeye Teşebbüs, Nitelikli Yağma, Yaralama, Tehdit (4 Kişi)", "Tehlikeli Maddeleri İzinsiz Olarak Bulundurma veya El Değiştirme, Resmi Belgede Sahtecilik, Ruhsatsız Ateşli Silahlarla Mermileri Satın Alma veya Bulundurma (3 Kişi)" şeklinde belirlenmiştir.

Yukarıda bahsedilen kayıtlardan da görüleceği üzere, tutuklu veya hükümlü gazetecilere isnat edilen suçların gazetecilik mesleğiyle herhangi bir ilişkisi bulunmamaktadır.

Evensel hukukun temellerinden olan Kanun Önünde Eşitlik ilkesi Anayasamızın 10'ncu maddesinde; "*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...)*"

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz." şeklinde düzenlenmiştir.

Yargı mercileri adli olaylarla ilgili işlem yaparken suç işleyeninin mesleğini değil suçun niteliği esas almaktadır. Tutuklu gazeteciler, gazetecilik mesleği ile ilgisi olmayan suçlardan dolayı bağımsız mahkemelerde yargılanarak, hüküm giymişlerdir. Terör örgütüne üye olmak, Emniyet Görevlilerine ateş açmak, resmi belgede sahtecilik yapmak, silahlı soygun gerçekleştirmek ve masum insanlara silahlı saldırılarda bulunmak sadece Türkiye'de değil dünyanın her yerinde suç olarak değerlendirilmekte ve failer hakkında işlem yapılmaktadır.

Basın özgürlüğü gerekçesiyle "gazetecilik meslek etiğiyle ilgisi olmayan suçları işleyen bazı vatandaşlara" dokunulmazlık talep edilmesinin evensel hukukla çeliştiği, buradan hareketle yanlış zemine oturtulan basın özgürlüğüne ilişkin tartışmalarla hem Türkiye'ye, hem de bağımsız Türk yargısına haksızlık edildiği değerlendirilmektedir.

